

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — Helyközi telefon 15. sz. Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-térsora 1 korona

Nesze neked falusi jegyző!

Írta: **Merei-Vajda Elemér dr.**

A törvényellenek született Kuen-kormányt azóta, hogy többsége van, kénytelenek vagyunk törvényesnek elismerni. Ugy áll a dolog, hogy előbb született a gyermek, vagyis a kormány és csak azután kapott apát: többséget.

Jól tudja ezt a kormány is, pártja is, meg „a részeg illuziókból kijózanított” ország is, de a többség, úgy látzik, mégis azt tartja, hogy nincsen semmi szégyenkezni valója. Pedig nagyon, nagyon szomorú dolog, mert kiűnt, hogy a magyar választó közönségnek nagyobbik része megvesztegethető. Pénzzel, presszióval, hivattal, kiűntetésekkel.

Csodálatos a magyar ember! Gondolkozására nemes, cselekedeteiben lovagias, nemzeti jogait féltékenyen hirdető, becsületért, ezer éves alkotmányára büszke, — de amikor igazán meg kellene mutatnia erényeit, amikor a nemzeti jogokat, az ősi magyar becsületet, az ezer éves alkotmányt védenie kellene; amikor a legnagyobb szükség volna, hogy a nemzeti tartalommal bíró pártoknak adjon többséget; amikor legjobban kellene örködnie azon, hogy jogainkból semmit el ne alkudjanak, alkotmányunkat vissza ne fejlesszék: akkor bécsi pénzért, anyagi előnyökért, rangért, címért eladja egyik legszebb, legbecsesebb politikai jogát: a szavazatát! Ezekért, meg a hatalomtól való félelemben, a hatalom fényében való sűtkérezés kedvéért olyan pártoknak adott a nemzet többséget, a melyben semmi nemzeti tartalom nincsen, amely a régi magyar alkotmánynak élő tagadása és amely a törvényekben biztosított nemzeti jogokról való lemondásnak a megtestesülése.

És miért tette ezt a magyar nemzet? Talán azért, mert a koalíciós kormány rövid, nem is egész négy évi idő alatt nem tudta reparálni, amit a 40 esztendő szabadelvű uralom elaludott, elrontott? Türelmetlen a magyar! Pedig egy nemzet életében négy esztendő vajmi kevés.

Ujra, meg újra teljesedik hát a régi átok, a magyar átok! A nemzetnek a legnagyobb ellensége a saját fia. Bécs pedig ismer bennünket, nagyon jól ismer. Egymásra uszította a pártokat és a veszekedést követő fásultságban, amikor már a híres „szalmaláng” kialudott, nyugodtan, biztosan, eredménytelően dolgozott. És nem elégedett meg a parlamenti többséggel, amely készséges vazallusként szállit neki katonát, adót, Dreadnoughtokat és közös bankot, hanem amióta a parlamentbe bevonult a „nemzeti” munkának mámorosan győzedelmes pártja, azóta a vármegyékre is kivetette a hálót!

A közelmúltban lefolyt megyebizottsági tagválasztások is igazságtalan képét mutatják a magyar nemtörődomségnek és mondjuk ki nyíltan: elhetetlenségnek. Olyan kerületekben, ahol a szabadelvű korszakban semmi áron sem tudtak kormánypárti jelöltek bevélasztani, ma majdnem egyhangú választások voltak a munkapárt javára. Még annak a választó közönségnek a nagy része is, amely a juniusi választásoknál ellenzéki képviselőjelöltre adta a szavazatát, ma: amikor a munkapárti többség ténylegesen uralkodik — mintha valami lidércnyomás szállott volna reá — leszavazott — még hozzá titkosan — a főispán jelöltjeire és pedig részint a szabadelvű korszaknak legtipikusabb maradványaira, az ősi mameelukokra, nagy részben pedig közigazgatási tisztviselőkre, községi jegyzőkre és egyéb „gutgesinnt” férfiakra. Ilyen körülmények között persze az is természetes, hogy a volt koalíciós vezető férfiak között sokan vannak, akiket a nemes vármegyék ma már kibuktatnak az egyes albizottságokból is. Így állunk hát a vármegyén is! A Petur bánokat lassankint kerékbe török és nem kell hozzá valami nagy logika, hogy megfejthessük, minő lesz a közel jövőben a legtöbb vármegye autonómiájának a gyakorlása ilyen megyebizottságokkal.

Vagy talán akad majd olyan, bizottsági tagnak most választott jegyző, aki szembe mer szállani a „felülről” kapott „irányítással”? Akad tán közöttük olyan, aki egy törvénybe ütköző rendelet miatt rezisztál, vagy aki a megyegyűlésen bármely kérdésben is az ellenzék álláspontjára mer helyezkedni!?

A munkapárt tehát nemcsak a parlamentben, de a vármegyék házaiban is többségre jutott, aminek következtése az, hogy amíg eddig, egyes kormányoknak törvénytelenségeivel szemben legalább a vármegyék nem voltak elnémíthatók, addig most már a régi megyeházák sem veszedelmesek a Bécs akaratát szolgáló kormányra. Hiszen majd berendeli a főispán a mameelukokat. Nesze neked falusi jegyző! Próbáld meg egyszer és szavazz a hatalom ellen! Tudom Isten ott lesz másnap a főbíró „hivatalt vizsgálni” és jön annyiszor és addig, amíg csak nem talál — ha mindjárt helytelen okot is, a felfüggesztésre.

Ilyen viszonyok mellett természetes aztán, hogy a jegyzőknek legnagyobb része — különös tisztelet a kivételeknek — jó kormánypárti kortes a választásokon, készséges szavazó a megyegyűléseken, mert tökéletesen ki van szolgáltatva a felsőbbségnek. De tessék csak a jegyzői állást megfelelő fizetéshez kötni, az előléptetés és fizetésemelkedés lehetőségét megadni, a jegyzőket minden kortesszolgálat alól a valóságban is felmenteni, politikai

jogaiknak minden befolyástól mentes gyakorlását megengedni, de viszont a jogi tudást igénylő magánmunkálatoktól és megyebizottsági tagságnak viselésétől eltiltani, mindjárt jobb lesz az ő helyzetük is, másképpen meg majd a községek dolga is, mindjárt jobb lesz valamivel az alsófokú közigazgatás is.

Nem államosítani kell, hanem le kell nyírni a közigazgatás fájának vad hajtásait, hogy egészségesebb legyen az egész fa és evvel egészségesebb legyen az egész közélet is. És ha majd a választó közönség látja, hogy a hivatalokban ülő emberek tartózkodnak a korteskedéstől, a presszió gyakorlásától, ha főispáni és főbírói parancsra nem kell majd a jegyzőnek beteregni a polgárságot a szavazáshoz, akkor majd talán észre tér a magyar. Hiszen a szégyen-pénzt is csak azért fogadta el, mert látta, hogy annak el nem fogadása esetén egyéb kár is éri, ha nem szavaz a kormány jelöltjére. Ha majd nem lesz hivatalos presszió, pénz meg pálinka és mégis többséget kap a munkapárt, akkor majd elismerjük, hogy az ország valóban a lemondás politikáját helyesli, de addig — „soha”!

Szomorú, megdöbbentő, hogy ez a büszke nép, a magyar ember, aki egy görbe nézésért, egy rossz szóért sokszor az életét is kockára teszi, annyira elfásult és fásultságában annyira megtévedett, hogy hitvány pénzért, anyagi előnyökért, hiúságának a legyezgetéséért legszentebb, legdrágább kincsét: politikai hivatását is eladta, ezeréves alkotmányát nem tekintette, hanem rohant vakon a bécsi Hydrának karjai közé.

Nem is segít ezen más, mint valami óriási arcücsapása az alkotmánynak Bécs részéről. Akkor talán majd a magyar is észre tér és visszaköveteli ősi jussát. Mert nem becsutellen a magyar, csak hű és könnyelmű!

Ha igazán nagy lesz a veszedelem, újra megacélosodnak izmai és akkor a vármegyék majd nem a főispánok diktálta módon, hanem ősi erényeiknek a fentartásával, a parlament pedig nem a közös banknak, a létszámemelésnek és a hadügyi költségeknek szolgámódon való megszavazásával, hanem törvényekben biztosított jogainknak nyomatékos követelésével és tokozatos kivívásával, az egységes független magyar nemzeti állam kiépítésével szerzik vissza a nemzetnek, nem a koalíció idején, hanem ebben az utolsó esztendőben csakugyan elhomályosult — régi „prestiget”.

— **Kötbérhez való jog.** Az a fél, ki maga is késedelmes és aki a másik fél késedelmét a maga javára felhasználva, a folyamatban lévő munkán a bevezést gátló módosításokat tétet: a késedelmes teljesítés esetére kikötött kötbérhez való jogát elveszti. (Curia 1911. január 12. 768—910. sz.)

Az iparos zaklatása.

Nagyérdekű és messzekiható közleményt olvasunk a Budapesti Hírlap közelebbi számában. Ebhez hasonló keserves panaszköddással telt cikkely van előttünk Székelyudvarhelyről is, a melyben a vasárnap délelőtti iparostanoncoktatás ellen foglaltatnak észrevételek. Mielőtt azonban e cikkelyt közölnök, jónak látjuk a B. H. figyelemre érdemes felszólalását szóról-szóra reprodukálni, mivel az mindenütt aktuális.

Régóta panasolja a közvélemény, — írja a nevezett lap — hogy a kihágási törvényeket tulságos szigoruan kezelik. Az iparos munkaidejét, csekély anyagi erejét, a legkisebb hibázás annyira igénybe veszi, hogy az elszenvedett kárt hónapokig nem heveri ki.

Az a statisztikai anyag, a melyet Franciaország igazságügyi kormányának jelentése ad közre és a mellyel a Közgazdasági Értesítő legújabb száma foglalkozik, azt mutatja, hogy iparos közönségünknek van oka panaszsra. A különböző kihágási ügyekben kiszabott pénzbüntetés nyolcvan százaléka alul marad husz frankon és tíz százaléka még a négy frankot sem éri el. Hogy a megbüntetett jogérzetét kielégíti és megnyugtatja ez ítélet, kitünik abból, hogy háromnegyed része a feleknek nem felebbez. Pontos statisztika a kihágási biráskodásról még nincs ugyan nálunk, de Dános Árpád dr a Közgazdasági Értesítőben megjelent cikkében, a rendelkezésére álló hivatalos adatokkal megállapítja, hogy a kihágási ügyek nagy többségében a kiszabott büntetés a 40 koronát is eléri. Az első fokú ítéleteknek alig néhány százaléka emelkedik jogerőre, mire pedig másfél-két esztendő múlva jogerőssé válik: a legnagyobb része be nem hajtható. Ezek a számok azt bizonyítják, hogy az ítélet megnyugvást nem kelt, a fél súlyosnak és igazságtalannak érzi, minden erejével tiltakozik ellene. Ezek az átlagcs számok arról is beszélnek, hogy vagy a törvényekben, vagy végrehajtásukban hiba van. Lehet, hogy mind a kettőben. Ha egy iparost például elítélnek hatvan koronára, azért — konkrét esetet említünk — mert az inasa vasárnap az iskolában nem jelentkezett s semmi sem szolgálhat mentségül: hibás a törvény is.

A mester elküldi az inast, ez pedig játszani megy: a mester a törvény értelmezése szerint kihágást követ el és hatvan korona büntetést fizet. Ez lehetetlen állapot. Teljes héti dolgozzék a kisiparos azért, hogy a fiu pajkosságáért büntetést fizessen: méltánytalan követelés. Ezt az esetet csak a példa okaért említettük. Említhetnénk még ilyen tömérdek. Legtöbbször akaratlanul elkövetett, apró mulasztásokról van szó; vagy a nagyobb fokú elfoglaltság miatt késik egy-két napot némely rendszabály végrehajtása. Rögtön szigorú büntetéssel kezdeni, mely a szegény iparost elkeseríti: ellenkezik a modern igazságszolgáltatás szellemével. A bíró elé idézésnek, szép szóval való megintésnek legtöbbször meg volna a hatása. Hátra van még a dorgálás s ha ez sem segít, akkor kellene következnie a kisebb pénzbüntetésnek. Milyen nagy és fölösleges munkától szabadulna meg ekként a közigazgatás. S hány becsületes ember menekülne meg a tépelődéstől, hogy a nagy bírságot, ha másként nem képes, kölcsönből kifizesse-e, vagy először életében — átlépje a büntetés küszöbét?

Mindez sok munkapazarlásba, sok pénzébe kerül a magyar államnak, s a kívánt cél helyett éppen ellentétes eredményt ér el. A rend iránt való érzék helyett a közömbösöget sőt fásultságot terjeszti az iparosság közé (f és alá) az önérzetet, az igazság-

ban való hitet. Kívánatos volna, hogy a kereskedelemügyi miniszter nálunk is statisztikát készítenne a kihágási biráskodásról, hogy ennek alapján megtehesse intézkedéseit.

Demokratikus közoktatás.

Irta: Sarud György ref. főgymn. tanár.

E címen 1911 február folyamán hagyja el a sajtót m. e. 5 nyomtatott ivre terjedő tanulmányom, melyben a gymnasium álláspontjáról szemlét tartok közoktatási intézményeinken s arra a következtetésre jutok, hogy míg gymnasiumunk a legdemokratikusabb iskoláink, mert kepvai mindeoki előtt nyitva állnak, szakiskoláink, bár többnyire a legújabb korban, a 18—19. században keletkeztek, a legfeudalisabb közintézetek a világon, az alsóbb fokból a középsőbe, innen a főiskolába, akadémiára semmi módon, se megfeszített szorgalommal, se hatalmas pártfogással nem engedik a feljebb lépést; aki gazdasági akadémiára, erdészeti, bányászati, állatorvosi főiskolára, műegyetemre akar jutni, ép úgy kénytelen gymnasiumot végezni, mint aki papi, ügyvédi, orvosi, tanári pályára készül.

Sopánkodunk aztán a gymnasiumok zsufoltságán; összecivakodunk a drágaságon, hogy azért van-e, mert sok a pénz a világon, de kevés a termény, vagy azért, mert keveset termelünk, de sok a közvetítőnk? Mintha valakit egy terembe csuknának, amelynek a kulcsát eldugják, — s aztán nagy képpel tanakodnak az esetről, hogy akik bent vannak, voltaképen milyen okos dolgot nyelhetnek, — játszhatnak bujócskát, kinézhetnek az ablakon, összeszámolhatják a járó-kelők lépteit, megfigyelhetik a pókháló szövését, versenyt vadászhatnak legyekre s b., stb. . . ., azt azonban nem akarják elérteni, hogy a szoba becsukva börtön; hogy a szobában szabadon akarunk ki s bejárni, nyugodni, vagy zivatar elől megvonulni, de az élet, a tenni való nem a négy fal közt, hanem kint a szabadban vár reánk.

Engedjék megtanulnunk a többit termelés titkát; ne zárják el a nép százezerei előtt műszaki ismeretek útját, ne kényszerítsenek mindenkit a gymnasiumba, hanem engedjék följebb lépni a maga szakiskolájában, akkor nem lesz a gymnasiumba zsufoltság, nem lesz a mezőgazdasági terményekben hiány, ipari cikkekben behozatal, vámpolitikában kizsákmányolás!

Értéktelen jelszó, hogy a gymnasium a „vezető osztályok“ számára szükséges általános ismereteket nyújtja, mert a gymnasiumot és reáliskolát az első osztályba beiratkozottaknak legföljebb egy ötöde végzi el s ezek kerülnek egyetemre, főiskolákra; ezekből lesznek a társadalom vezetői! 17—18000 főiskolai tanuló, majdnem két millió elemi iskolai tanuló!

Hat új egyetemért vetélkedünk, mikor a 2 millió elemi iskolai tanuló semmi sem lehet, legföljebb cseléd, mester, legény, három évig katona, hacsak nem tesz a gymnasiumban, illetve reáliskolában, ami már majdnem egyet jelent, érettségi vizsgát, de lsten ments, hogy még a gymnasista is valamire vigye termelő pályán, ha az érettségi előtt kitalálna lépni s olyan életpályán előre haladni, ahol minél hamarabb adnak kenyeret; ő is megtapasztalja, hogy nem egy százaléka van a 99-ért, hanem 99 százaléka az egyért; érettségi nélkül nem lesz társasági ember, egy éves önkéntes, hanem szinte csak cseléd, altiszt, segéd stb.

Vizsgálódásom arról győzött meg, hogy iskolaügyünkben nem a gymnasiumban van a hiba, az érettségivel sem, a zsufoltságban se, hanem a szakiskolában, mezőgazdasági, ipari, kereskedelmiekben egyaránt, hogy nem engedik meg a följebb lépést az alsóbb tagozatból a középsőbe, innen a felsőbe; hogy ennél fogva ezeket kell megtermékenyíteni a

demokratizmus szellemével s egy csú pársra eligazodik minden; elül a vásári civakodás zaja, érettségiről, zsufoltságról, minősítési törvényről, három éves katonai szolgálatról, drágaságról, protekcióról, gyarmati kiuzsorázásról stb. stb.

Midőn így számon vettem, milyen iskoláink vannak és milyeneknek kellene lenni, tanulóknak és tanítató szülőknak kulcsot adok a kezökbe, mellyel a rejtélyes zárat megnyithatják, a boldogulás útját megtalálhatják s mi a fő, nem fognak bugdácsolni, kísérletezni a pályaválsztással; nem szorulnak a hatalmasok pártfogására egy kis állás-kéért, hanem megtanulnak járni a maguk lábán, boldogulni a maguk erejéből; nemcsak százakat takarítanak így meg a tanulás éve alatt, hanem ami többit ér, kiválaszthatják az életpályát, melyen tehetségeiket legjobban érvényesíthetik.

Hogyan és mi módon, épen azt fejtegetem tanulmányomban, hivatalos adatok egybevetéséből.

Javaslataim már a tanügyi hatóságok előtt vannak; hogy mielőbb meg is valósuljanak, a társadalom támogatására van szükségem. Ezt kérem mindenek előtt, a figyelmet, az érdeklődést olyan kérdések iránt, melyek megoldása millió és millió ember érdekét érinti a legközelebről s nem annyira pénzkérdés, mint jóakaraton mulik.

Ha sokan, lehetőleg mindenki, akire tartozik, sürgeti azoknak a problémáknak elintézését, melyeket fölvettem, kétségtelenül meg is fognak valósulni.

A munka ára egy korona, melyet vagy címére tessék utalványozni, vagy, ha kényelmesebb, utánvétellel megrendelni nálam a munkát.

A munka február végén jelenik meg s akkor megkezdem expedálását is. A megrendelést tehát tessék megtenni legkésőbb március 1-ig, mert csak korlátolt számú példánnyal rendelkezem. Mivel az elárusítással senkit sem bízam meg, a munkát csak nálam lehet megrendelni. Pápa Jókai-u. 96. sz.

HIREK.

— **A kénosi öreg jegyző.** Sándor Mózes bátyánk, a kénosi öreg jegyző, nyugalomba vonult. Sok hasznos szolgálatot tett a köréhez tartozó községeknek és a faluk aprajagya, mint az édes atyját úgy szerette. Puritán jellemű, igazi székely jegyző volt. Mai napig is fehér posztó nadrágot visel Székely voltát ez egyszerű öltözkézésben is dokumentálni ohajtván. Minap az oklándi járás jegyzői igen szép és népes ünnepséget tartottak Sándor Mózes házában abból az alkalomból, hogy az öreg ur kivált az aktív jegyzők gárdájából s a kényelmesebb és függetlenebb nyugdíjas állapotba jutott. Az ünnepségen résztvettek az oklándi járási jegyzők igen sokan, továbbá Szabady Tivadar főszolgabíró, Tamás Péter tb. főszolgabíró, Gálffy István várm. jegyzői egyleti elnök és a környékbéli intelligencia nagy számmal. Az ünnepség igen kedélyesen és vígan folyt a késő éjjeli órákig. Az ünnepség alkalmából táviratilag üdvözölték a vármegye fő- és alispánját.

— **Csulak Lajos székfoglalója.** Csulak Lajos neve nem ismeretlen a „Székely-Udvarhely“ olvasói előtt sem. Az igazi székely góbságok írója, sok derült órát szerzett dolgozataival. Csulak Lajos brassói állami elemi iskolai igazgató-tanítót az Erdélyi Irodalmi Társaság rendes tagjának választotta és székfoglalóját ma (vasárnap) tartja meg Kolozsvárt, a Társaság felolvasó ülésén, mely alkalommal egy elbeszélését fogja felolvasni.

— **A községi takarékpénztár.** Ilyenkor, a takarékpénztárak zárszámadásainak és mérlegeinek nyilvánosságra hozatala alkalmából,

mindig eszünkbe jut a községi takarékpénztár hiánya, mely miatt Székelyudvarhely város háztartását évenként tekintélyes összegű károsodás éri, közterheket viselő polgárságunkat pedig ugyanannyi pótdadó súlya nyomja. Hát még ezen kívül mennyi másodlagos hátránya van annak, hogy a városi takarékpénztár felállítása késik!... Milyen szerencsés az a 10—12 város vagy község, mely évenként oly figyelmet érdemlő összegeket kap takarékpénztára után. Így pl. Nagykőrös községi takarékpénztára a lefolyt évben 303.507 K alap- és tartaléktőke mellett 84.398 korona 14 fillér tiszta nyereséget ért el. Ebből az összegből levonva az alapszabályszerű jutalékokat, 71.222 korona áll a város közönségének rendelkezésére. Ez az összeg a város közkiadásainak fedezésére szolgál. Ez minden ékesszólásnál szebben beszél. Aki a város előmenetelét igazán szíven viseli, nem tehet jobbat, minthogy a székelyudvarhelyi városi takarékpénztár felállítása érdekében munkálkodik. Ilyesmit csináljon, ilyesmirehöz eszközölje ki a kormány engedélyét, illetve az elfogadásra váró alapszabályok jóváhagyását nagyhatalmu főispán ur. Ez előtt kalapot emelünk és nevét örökre bevésheti vele városunk történetébe... Ez aztán igazi nemzeti munka volna s ha ilyesmikről rhatnánk, magunk is készséggel munkapártolói lennénk — még pedig ingyen, városunk szeretetéből...

— **Szabad lyceum** Az ipari munkások szabad liceumán a 7-ik előadást mult vasárnap délután a róm. kath. főgymnasium fizikai termében 94 hallgató előtt Lukhaub Gyula dr. rk. főgymnasiumi tanár tartotta „Az egyszerű gépekről”. A kísérlet magyarázó előadást a hallgató közönség nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta, s előadót élénken megéljenezte. Kökösi Albert iparos ifju Petőfinek „A hazáról” c. költeményét szavalta odaadással, hangulatosan. A hallgatóság köszönetét előadónak és elismerését szavalónak Gyerkes Mihály biz. jegyző fejezte ki. A Hymnusszal kezdődött előadás most is mint rendesen a Szózat lelkes élénkítésével végződött. Ma délután 2 órakor a Polgárikör nagytermében Dr. Valentsik Ferenc városunk országgyűlési képviselője tart előadást.

— **Erdélyrészi orsz. kirakóvásárok.** Február 21-én Nagysink, 22-én Kiskend, Nagyborsosnyó, 23-án Sepsiszentgyörgy, 24-én Borsa, Gyergyóalfalu, Köröspatak, Nyárádszereda, Szék, Székelykeresztúr, Szeredahely, 28-án Felvincz. — Március 1-én Homoróddaróc, Dicsőszentmárton, Lekencze, 2-án Dés, Székelyudvarhely, Zilah, 3-án Alsóvenicze, Bralya, Szilágynagyfalu.

— **Kálvin-estély.** A székelyudvarhelyi ref. egyházközség folyó hó 19-én d. u. 5 órakor tartja IV. Kálvin estélyét a következő műsorral: 1. Gyülekezeti ének. 2. Szaval: Rájner Juliska. 3. Énekel: Mihálovics Béláné, harmoniumon kíséri Kertész Albertné. 4. Felolvas: Bene Lajos. 5. Svendsen „Romanci” vonós négyes, előadja az áll. főreáliskola zene kara. 6. Szaval: Fosztó György VIII. g. t. 7. Elnöki zárszó. 8. Gyülekezeti ének. A belépés ingyenes, kegyes adományok a jótékony cél érdekében köszönettel fogadtnak. Az estély rendezői: Ferenczi Istvánné és Csép Emma.

— **Jegyzői közgyűlés.** E hó 15-én tartotta az udvarhelymegyei községi s körjegyzők egylet közgyűlését, melyen a tagok az eddig tapasztaltaknál számosabban jelentek meg. A gyűlés tárgyai között legfontosabb volt az, mely a jegyzők nyugdíjába a lakbért (600 K) is beszámítani célozta. Hosszas vita folytán kialakult vélemények oda konkludáltak, hogy a nyugdíj szabályrendelet módosítása végett ez irányban kérés adatott be a törvényhatóságához. A gyűlés végén a tisztújítás történt meg, a melynek egyhangú eredménye volt az, hogy elnöknek Gálffy István, alelnöknek Dr. Koncz János, jegyzőnek Csomor Gábor és pénztárnoknak Osváth Áron választották meg. Ezután közbejött volt, melyen a vármegyei tisztviselők szép számmal képviseltettek.

— **Közgyűlési kiküldöttek választása.** A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztárnak az alkalmazottak sorából választott közgyűlési kiküldötteinek választását az állami Hivatal tudvalevőleg — megsemmisítette. Az új választás e hó 26-án (vasárnap) reggel 9 órától legalább déli 12 óráig Székelykeresztúron a Bálint Dániel és Parajdon a közbirtokosság nagytermébe van kitűzve. Minden egyes alkalmazottnak érdekében áll, hogy szavazatát gyakorolja és így a választásnál befolyását érvényesítse. A munkásság intéző bizottsága e végett lelkes felhívást bocsátott ki és arra kéri a tagokat, hogy az ő szavazó-lapját juttassák mindenütt a választási bizottsághoz s ezzel tegyék lehetővé azt, hogy önmaguk intézzék saját ügyüket. Egyben arra kéri munkás testvéreiket, hogy a munkaadók engedélyét eszközöljék ki a tanoncoknak kellő időben való leszavaztatására és hassanak oda, hogy ők is a rózsaszínű listával okvetlenül leszavazzanak, s tagsági könyvecskéjüket magukkal vigyék. Felhívásukat így fejezik be: Minden egyes szavazatra égetően szükség van, ha győzni akarunk... Ugy áld meg mindnyájunkat a Teremtő, ha testvéri szeretettel összetartunk és magunk sorsát legalább ott, ahol tőlünk függ, önmagunk javára magunk intézzük!

— **A székelyföldi kamara ülése.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara pénteken (e hó 17-én) Maros-Vásárhelyt teljes ülést tartott, a melyen Udvarhelyvármegye alispánjának a lőfegyverek és lőszer használatának korlátozása, valamint a robbanó anyagok árusításáról és használatának ellenőrzéséről küldött megkereséseit is tárgyalták.

— **Rosszul sikerült mulatsága** volt Szöcs István zetelaki lakosnak, aki fenyédi születésű lévén, haza rándult a pátriába mulatni. E közben az utcán álldogáltak és egy arra haladó kocsiról — ismeretlen tettes — reálott. Szerencsére könnyebb sebesülést kapott, a melyből a kórházban ápolják.

— **Szöveg tartama alatt kiérdemelt díjak.** A szöveg tartama alatt kiérdemelt díjakat az alkalmazott a szolgálati viszony megszűnése után is követelni jogosult, ha csak a felek közt ellenkező megállapodás nem létesült. Az alkalmazottnak tehát — kinek szolgálatai fejében az általa kötött ügyletek után jutalék biztosított — a szolgálati viszony tartama alatt kötött, de annak megszűnése után foganatba ment ügyletek után járó jutalékokra is igénye van. (Curia 1910. dec. 15. 614—910. sz.)

— **Mezőgazdasági házi-ipari gépek.** A földmivelésügyi miniszter ujabban azokon a helyeken, hol a mezőgazdasági házi-iparosok tömörülnek, házi-ipari gépek vételére állami segítséget ad. Nálunk is a Gazdakörök és Szövetkezetek körében lehetne valamelyes házi ipari készítményeket folytatni s azok készítéséhez gépességgel foglalkodni.

— **Megbicskázta,** sőt rá is lőttek Ilyés András székelyalfalvi lakosra Vajda Lőrinc András és Sófalyi Dénes faluszelei. Súlyosabb sérülésével most a vármegyei kórházban ápolják.

— **Nikotin mint idegméreg.** A nikotinnak a gyermeki szervezetre gyakorolt káros hatásáról cikkeznek most a német lapok. Az amsterdami elmegyógyintézetben egy 13 éves fiút ápolnak, aki valamelyik dohánygyárban dolgozott s naponként 15—20 szivart szívott el. Ebbe természetesen hamar belebetegedett, álmatlanságban szenvedett, síró- és ideggörcsöket kapott, hallucinációi voltak, majd pedig az elmezavar tünetei mutatkoztak rajta. A klinikai vizsgálat megállapította, hogy a 13 éves fiú idegrendszerét a nikotinmérgezés teljesen tönkretette. Ebből az alkalomból kifolyólag most megint energikusan követelik a tanfériaktól és szülőktől, hogy tilták el a fejletlen szervezetű gyermekeket a dohányzástól.

— **A hernyó és a cserebogár kötelező irtása.** Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszter körrendeletet intézett valamennyi törvényhatóságához, a melyben elrendeli, hogy legkésőbb február 28-ig a legtagasabb körben hirdessék a hernyó, vértetű és cserebogár irtásának kötelezettségét; valamint elrendeli azt is, hogy az alsófoku hatóságok e részben való teendőinek szabatos végrehajtásának megtörténtét legkésőbb március 15-ig ellenőrizték s ennek megtörténtéről a miniszterhez haladéktalanul jelentést tegyenek. A körrendeletnek, mely birság kirovásával fenyegeti meg a mulasztókat, az a magyarázata, hogy az alsófoku hatóságok még mindig nem elég szigorúan hajlják végre a mezőrendőrségre vonatkozó törvény szakaszait, mert a községi előjáróságok a mulasztókka szemben nem járnak el a kellő szigorúsággal.

Közönség köréből.*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

B. lapja folyó évi 13-ik számában megjelent és személyemmel foglalkozó „Kárba vesztett államsegély” c. közleménnyel kapcsolatban az olvasó közönség megfelelő tájékoztatása céljából, kötelességemnek tartom közölni, hogy a Dombóvári Kelemen ur által ismételt szellemi rágalmazások miatt a megtörtént lépéseket az illetékes bíróságnál már régebb megtettem.

Rugonfalva, 1911. febr. 16.

Tisztelettel:
Jeddi Tamás.

* E rovatban helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak a beküldő felelősségére. Szerk.

Udvarhelyvármegye Nemes Csáládjai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható; Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat tartalmaz.

FIGYELEM!
"AIDA" VERGE és "BLUE STAR" CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIÁK.

ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

Meghívó

az „Első Székely Hazi-ipari Országos Szövetkezet” rendkívüli közgyűlésére, mely Székelyudvarhelyen 1911 évi március hó 15-én délután 2 órakor lesz megtartva Kassuth-utca 40. szám alatt.

TÁRGY.

1. A lemondó t. elnök, felügyelőbizottsági tagok és második ügyvezetőigazgató helyeinek választás utján való betöltése.

2. Intézkedés a tagok által jegyzett tüzelt részek beszedése és a folyó ügyek rendezése iránt.

Székelyudvarhelyt 1911 febr. 16.

Az Igazgatóság.

Ovadék-képes pénzbeszedőt és eladót

keres Székelyudvarhely részére *Singer Co. varrógép-részvénytársaság Segesvárt*. Ajánlatok írásban vagy személyesen a cég segesvári üzletében adandók be.

Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungaria vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatul: **Barkóczy Albert**, vendéglős.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Kereskedelmi végzett lány állást keres. Címe a lap kiadóhivatalában.

Kiadó lakások

Székelyudvarhelyt, Bálint-utca 24. sz. a belsőség a rajta levő épületekkel és veteményes kerttel 1911. évi április 24-től több évre kiadó.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 52. sz. alatt 2 szoba, konyha, kamara és pince 1911. április 24-től több évre kiadó.

Mind a kétlakásra nézve értekezhetni lehet Kossuth-u. 50. sz. alatt.

Gyertyán, bükk-, jávor- és nyárfát

egy tönk, mint nagy hasáb alakban — bogos rész nélkül — ölben és szekerenként veszünk: **Márton János és fiai** kaptafa stb. készítő ipartelepe Székelyudvarhelyt, Bálint-utca.

Szám: 452—1911. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. Igazságügyminiszter 1906 évi július 6-án 14114. sz. alatt elrendelte, hogy az oklándi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó **Telekfalva** község telekkönyveiben fölvev mind azon ingatlanokra nézve, a melyre az 1886. XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak és az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése elleneben ellentmondással elni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1911. évi augusztus 26 napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vételni nem fog.

E célból a helyszíni eljárás a nevezett községben 1911. évi március hó 16-án fog kezdődni.

Ennélfogva felhívatnak:

1. mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel:

2. mindazok akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírást az 1886: XXIX. t. c. 15-18. és az 1889. XXXVIII. t. c. 5. 6. 7. és 8. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerézni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átíráshoz telekkönyvi tulajdonos az átíráshoz létrejöttet a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek; és

3. azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy a törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság.

Oklánd, 1911. február 6. án.

Kelemen Kálmán s. k. kir. albiró

A kiadmány hitelül:

Szeles Félix,

kir. tlkvezető, h. j. b. irnok.

522—1910. tkvi. szám.

Hirdetmény.

Felsőrakos községre nézve az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1., hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15. §-b. pontja alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1911. évi augusztus hó 26 napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz

nyújtásuk be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvankönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok akik az 1886. XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak esetében — ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése elleneben ellentmondással elni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1911. évi augusztus 26 napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vételni nem fog.

3., hogy mindazok akik az első és második pontban körülírt eseteken kívül ez eljárás és az ennek történt bejegyzések által előbb nyert nyilvankönyvi jogait bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is akik tulajdonog arányának az 1889. XXXVIII

t. c. 16 §-a alapján történt bejegyzést sérelmesnek találják — e tekintetben felszólításukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1911. évi augusztus 26 ig bezárólag nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmultaután az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján s csak az időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogának sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat alkak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótolólag benyújtának az eredetiek a tkvi hatóság nál átvehetik.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Oklánd 1911. évi február 10-én.

Kelemen, s. k. albiró.

A kiadmány hitelül

Szeles Félix,

kir. tlkvezető, h. j. b. irnok.

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rühl, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szarmárhurut, agy-, tüdő-, sziv-, gyomor-, méh- és bélyguladás, vese-, máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vizkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyladás, gyomorkatarus, örülés stb. ellen. Irta: **DERZSI JÓZSEF**. Az E. M. K.

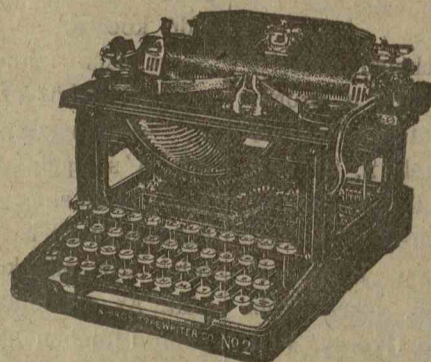
E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ár

.. 3 korona. Kapható: ..

Betegn Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

A múlt a múlté,
a jelen és a jövő a

Smith-Bros írógépe!

Kérjen prospektust

**FARAGÓ
TESTVÉREK**

.. kizárólagos elárusítóktól ..

Budapest, V., Nador-utca 17. sz.

„M-i-t?” — Papa megengedte! Hisz' valódi **Jacobi-féle Antinicotin**-cigaretta-hüvelyek fadobozban!

Vigyázzon! Csakis a „JACOBI” jelzéssel valódi! Minden fadoboz érdekes Röntgen-képeket tartalmaz.

Betegn Pál villam-moteros könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.